

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В СЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Л.І. Прокопенко, старший викладач кафедри природничих дисциплін
Комунальній заклад « Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
e-mail: prokopenko.li1955@gmail.com

Анотація: У статті розкриваються особливості організації навчання дітей з особливими потребами. Показані переваги сумісного навчання здорових дітей та дітей з психофізіологічними порушеннями. Перелічені категорії дітей, що мають право на інклюзивну освіту.

Ключові слова: інклюзивна освіта, психофізіологічні порушення, освітнє середовище, обмежені можливості.

Історично склалося, що люди з психофізіологічними порушеннями завжди потерпали від агресії, презирства та негативного ставлення до них з боку суспільства.

В ХХ столітті допомогу особам з такими порушеннями організовували під девізом «Рівні права для всіх», але насправді діти з психофізичними порушеннями вимушені були навчатися в сегрегованих закладах. До таких дітей вживали терміни « діти інваліди», « глухонімі», « калічні діти», « аномальні діти»..

У 70-тих роках ХХ століття вченим Л.С.Вигодським була започатковано нова модель оцінки психофізичних порушень. Вчений в своїх роботах довів, що проблема « особливих дітей» не лише біологічна, а й соціальна. На його думку спеціальні заклади негативно впливають на дитину, створюють замкнений світ, ізолюють її від сім'ї, однолітків, суспільства. Закінчивши такі заклади, дитина невпевнена в собі, не підготовлена до життя в соціумі, не має навичок поведження в суспільстві.

Проблема здобуття освіти дітей з особливими потребами аналізувалась в роботах багатьох вчених: В Андрущенко, Е Андрєєвої, В. Бондаря, О.Євдокимова, Г Пономарьової, Л. Коваль, Ю Волчелюк, С. Дращиці та ін.

В останні роки в Україні набуває поширення словосполучення « інклюзивна освіта» (в перекладі з англійської *inclusion* –залучення, включення в процес навчання).

На думку А.Колупаєвої, інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особистостей її психофізіологічного розвитку [1 с. 308].

Нормативно-правовою базою забезпечення освіти дітей з особливими потребами в Україні є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про реабілітацію інвалідів», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», Указ Президента України від 01.06 2005р, № 900 « Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов з життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями». Нова методологія спеціальної освіти дітей з обмеженими фізичними можливостями обґрунтована у « Концепції спеціальної освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку на найближчі роки і перспективу» (1996),» Концепції реабілітації дітей з обмеженими фізичними чи розумовими можливостями» (1998), « Концепції державного стандарту спеціальної освіти» (1999), « Проекті державного стандарту спеціальної освіти» (2004), наказі Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009р.» 855 « Про затвердження Плану щодо запровадження інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на 2009-2012 роки [1, с. 148].

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, які ґрунтуються на принципі забезпечення основного права дитини на освіту, її права навчання за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами , зокрема дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього чи професійно-технічного закладу, її соціалізацію та інтеграцію у суспільстві, залучення сім'ї до участі у навчально-виховному процесі.

Під час інклюзивного навчання діти з інвалідністю та їхні однолітки навчаються разом, діти з особливими потребами набувають впевненості в собі, здатні оцінити свої здібності, навички. Під час навчання усуваються бар'єри між системою освіти та системою підтримки, реалізуються права дитини і принципи рівності, вона спрямовується на дітей і дорослих, що включені в загальну систему навчання.

Для дітей з особливими потребами на основі навчального плану розробляється індивідуальний навчальний план. Навчання у класах з інклюзивним навчанням здійснюється за програмами, підручниками, посібниками. Рекомендованими Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України для загальноосвітніх навчальних закладів [2, с.34].

В класах, де навчаються діти з особливими потребами не повинно бути більше ніж 20 учнів.

Категорії дітей, що мають право на інклюзивну освіту: 1-3 учня з розумовою відсталістю, порушенням опорно-рухового апарату, зі зниженням зору, слуху, затримкою психічного розвитку; не більше 2 дітей: сліпих, глухих, з важкими порушеннями мовлення; дітей із складними вадами розвитку (порушення слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку); діти, які пересуваються на інвалідних візках.

В загальноосвітніх навчальних закладах повинні бути створені відповідні умови для дітей з особливими потребами. Педагогічні кадри, що працюють з такими дітьми повинні володіти методиками роботи з дітьми з особливими потребами.

Для підготовки фахівців до інноваційної діяльності необхідно створити сприятливих клімат в колективі освітнього середовища та поза його межами; організувати освітній процес так, щоб він задовольняв потреби всіх здобувачів освіти; розробити систему надання спеціальних послуг для дітей з особливими потребами; використовувати сучасні інноваційні методи і прийоми навчання дітей.

Отже, інклюзивна освіта – це створення освітнього середовища, що буде відповідати потребам і можливостям кожної дитини; спосіб отримання знань здобувачами освіти з особливими потребами, участь їх в культурних заходах і житті

суспільства; соціально-педагогічна реабілітація дітей з обмеженими можливостями; успішна адаптація до вимог соціуму.

Список використаних джерел

1. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб./ А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко, І.О. Білозерська та ін.; за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К: А.С.К., 2012. – 148с., 308с.

2. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: навч.-метод. посіб./ О.О. Патрикеева, Н.З. Софій, І.В. Луценко, І.П. Василяшко; під заг. ред. В.І. Шинкаренка. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 96 с.

3. Міщик Л. Інклюзивна освіта як умова соціалізації дітей-інвалідів у процесі навчання [Електронний ресурс [Л. Міщик]. – Режим доступу: <http://www/nbu.gov.ua/portal/soc-gum/Znpkhist/2012-5/12mliuupn/pdf/> - Назва з екрана.

References

1. Osnovu inkluzivnoy osviiyu: navch.-metod.posib. (2012) [Foundations of inclusive education]. A.A. Kolupaeva, O.M. Taranchenko, I.O. Bilozerska and in .; K: A.S.K., 2012. -148. 308.

2. Indeks inklusii: zagalno-osvitniy navchalniy zaklad: navch.-metod.posib. (2011) [Index of inclusions: secondary school] OO Patrikeeva, N.Z. Sofiy, I.V. Lutsenko, I.P., Vasilashko; K .: TOV "Vidavnichy dim" Pleiadi ". 96.

3. Mischik I. Inklusivna osvita yak umova sozhializazii ditey-invalidiv u pricessi navchaniy [Inclusive education as a condition for socialization of children with disabilities in the learning process] [<http://www/nbu.gov.ua/portal/soc-gum/Znpkhist/2012-5/12mliuupn/pdf/>]

ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЕЗБЕРЕГАЮЩЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В СОВРЕМЕННЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Л.И. Прокопенко, старший преподаватель
кафедры естественных дисциплин
Комунальное учреждение « Харьковская гуманитарно-педагогическая
академия» Харьковского областного совета
e-mail: prokopenko.li1955@gmail.com

Аннотация: В статье раскрываются особенности организации обучения детей с особыми потребностями. Показаны преимущества совместного обучения здоровых детей и детей с психо-физиологическими нарушениями. Перечисленные категории детей, имеющих право на инклюзивное образование.

Ключевые слова: инклюзивное образование, психофизиологические нарушения, образовательная среда, ограниченные возможности.

FORMATION OF A HEALTH-SAVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS IN MODERN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

L.I. Prokopenko, senior lecturer Department of Natural Sciences Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council
e-mail: prokopenko.li1955@gmail.com

Annotation: The article reveals the peculiarities of the organization of educational process for children with special needs. The advantages of cooperative education of healthy children and children with psychophysiological disorders are shown. The categories of children eligible for inclusive education are listed.

Key words: inclusive education, psychophysiological disorders, educational environment, disabilities.